

תהלים (14)

זָבַחוּ זִבְחֵי צֶדֶק וּבְטָחוּ אֶל יְהוָה (ד, ז)

אומרו אל ה' ולא בה' הכוונה שצריך האדם להיות הבטחון בכל לבו שיהיו כל מחשבותיו אל ה' שהוא יתעלה בעל הסיבות, שהוא יזמין לו הסיבות ולא יעלה במחשבתו לסיבה מן הסיבות כדי שינצל מן המאורעות שיש לו, רק יבטח אל ה' בכל לבו. וכעין זה פירש רבינו בחיי ז"ל (מקץ ממה שאמר במשלי ג' בטח אל ה') וז"ל: ולא אמר בה' לבאר שהבטחון השלם בכל לבו היא שיהיו כל מחשבותיו אל ה' כעין שכתוב עיני תמיד אל ה' (תהלים כ"ה), ואין ראוי לו לצדיק השלם במדת הבטחון לבקש סיבה, והעד על זה ענין אליהו הנביא, העורבים מביאים לו לחם ובשר בבוקר וכו', והקב"ה הזמין לו אותה סיבה והוא לא בקש אותה עכ"ל.

ספר תהלים "שם משמעון"

רָבִים אֲמָרִים מִי יִרְאֶנּוּ טוֹב נְסָה עֲלֵינוּ אֹר פְּנִיָּה ה' (ד, ז)

ישנם הרבה אנשים שבראותם את כל הטובה שישנה לרשעים, הם אומרים: גם אנחנו רוצים טובה! הם מבקשים: ה', תן גם לנו! הם מקנאים בהם ואומרים "נְסָה עֲלֵינוּ אֹר פְּנִיָּה ה'", תרים גם עלינו את אורך, את החסד שלך, השי"ת, כמו שאתה נוהג עם הרשעים הללו אבל אני לא כך אלא נתת שמחה בלבי וכו'.

נפש שמשון "תהלים" מאת הרב פינקוס זצ"ל

נְתַתָּה שְׂמֵחָה בְּלִבִּי מַעַת דָּגְגַנְם וְתִירוּשָׁם רָבוּ (ד, ח)

כשראיתי את הרשעים מצליחים, לא נשברתי מכך. אדרבה, היתה זו שמחה עבורי. וישנם כמה אופנים כיצד לפרש עניינה של שמחה זו:

רש"י פירש: בטוח אני אם למכעיסים כך לעושי רצונו על אחת כמה וכמה לעתיד לבוא שהוא יום קבול שכרם. כלומר, לא קנאתי בהם כי ידעתי שאם רשעים מקבלים כזה שכר גדול, ודאי שגם הצדיקים יקבלו שכר גדול יותר.

המצודת דוד פירש: שאתה, הקב"ה נתת שמחה בלבי להיות שמח בחלקי, יותר מהשמחה שיש להם בשעה שהם מתעשרים מדגנם ותירושם. לי היתה שמחה יותר גדולה מהפת החרבה שלי. מאשר השמחה שהיתה להם בכל עשירותם.

ויש לפרש עוד: שדוד המלך אמר שכשהוא רואה אותם מתעשרים, הוא רק שמח מזה, אדרבה ואדרבה, שכולם

שלוש עצות כנגד שלושה סוגי יצר הרע

רָגְזוּ וְאֵל תִּחַטְּאוּ אֲמָרוּ בְּלִבְכֶם עַל מִשְׁכַּבְכֶם וְדַמּוּ סֵלָה (ד, ה)

א"ר לוי בר חמא אמר ר"ש בן לקיש לעולם ירגיז אדם יצר טוב על יצר הרע שנא' רגזו ואל תחטאו. אם נצחו מוטב ואם לאו יעסוק בתורה שנאמר אמרו בלבבכם אם נצחו מוטב ואם לאו יקרא קריאת שמע שנאמר על משכבכם אם נצחו מוטב ואם לאו יזכור לו יום המיתה שנאמר ודומו סלה. (ברכות ה.)

לכאורה יש להקשות: למה לא יעצו להזכיר מיד את יום המיתה, שנראה כי היא הסגולה המועילה מכולם? יש לומר: ששלושת עצות אלו הן כנגד שלושה סוגי יצר הרע, ולכל יצר יש העצה המועילה נגדו, והאחת לא תועיל ליצר השני. שכן ידענו כי שלושה סוגי יצר שכיחים יש: הקנאה, התאוה והכבוד, כל אחת מהם נתנו חז"ל עצה המועילה:

כנגד הקנאה, העצה היא: יעסוק בתורה, כלומר: ילביש את קנאתו בתורה ו"קנאת סופרים תרבה תורה", ועוד טמונה בכך תועלת נפלאה: כי כאשר יראה היצר הרע על ידי הקנאה הוא מגביר את כוחו בתורה, ימהר להרפות ממנו ולהניחו לנפשו. ולפי יצר התאוה, העצה היא: יקרא קריאת שמע שהיא מסירות נפש, שהרי התאוה הגדולה ביותר היא לעצם החיים, ועל ידי מסירת נפשו להקב"ה נשבר בקרבו יצר התאוה. ואילו כלפי יצר הכבוד, הרפואה היא: יזכיר לו יום המיתה, כמאמר רבי ליוטס איש יבנה (אבות ד, ד): "מאוד מאוד הוי שפל רוח, שתקות אנוש רמה", ובמה יתגאה האדם? עצה זו לא תועיל לסוגי יצר האחרים, ולעיתים אף תזיק כגון ביצר התאוה, כמאמר הנביא (ישעיהו כב, יג): "אָכַל בָּשָׂר וְשָׂתוּת יֵין אָכּוּל וְשָׂתוּ כִּי מָחָר נָמוּת", הרי שזכירת יום המיתה עשויה דוקא להגביר את התאוה, ולכן הציעו חז"ל שלושה עצות שונות, כל יצר והעצה המועילה כנגדו.

הוא אשר מתפללים בשמונה עשרה: השיבנו לתורתך, שעל ידי התורה נתגבר על יצר הקנאה, וקרבו מלכנו לעבודתך, שעל ידי עבודה במסירות נפש בקריאת שמע ובתפילה, נתגבר על יצר התאוה, ותחזירנו בתשובה שלימה לפניך, שעל ידי זכירת יום המיתה נתגבר על יצר הכבוד.

כמוצא שלל רב "תהלים" בשם רבי יהודה לייב ראבינוביץ

שהכל, משום שהגביע עשוי למנוע טנוף הידיים. ודומה לנאמר בשו"ע (או"ח סימן קסח ס"ח): רקיקים דקים שנותנים מרקחת עליהם, טפלים לגבי המרקחת וברכת המרקחת פוטרם. במה דברים אמורים כשאוכלים יחד, אבל אם אוכל את הגביע לבסוף מברך עליו מזונות, כמבואר שם במשנ"ב סי' קס"ח סקמ"ו. ויש להעיר משה"צ ר"ב סק"ו שכתב האוכל פירות שנתבשלו במים ושותה המים אחרי הפירות הרי הם טפלים לפירות. וכבר העיר על כך בספר מקור הברכה. ויש לתרץ דשאני לפתן שדרך אכילתו הוא לאכלו ולשתות מימיו. מה שאין כן גלידה שנאכלת גם בכלי זכוכית ולא צורכת לאכול לאחריה גביע, ומשום כך הגביע לא נטפל לגלידה אם אוכלו לחוד לבסוף.

רב זילברשטיין שליט"א בספרו "חשוקי חמד" על מסכת ברכות

פתגם: העני מבקש כסף כדי לחיות, העשיר מבקש לחיות בשביל כסף.

ספר "שמחלה"

חקירה: מצוות לאו ליהנות ניתנו

ונחשב כאילו לא עשה כלל את המעשה, או שרק כאילו לא נהנה אך המעשה כן עשה. (הגר"ש שקאפ נדרים יא ד"ה ושמתתי: לא עשה כלל את המעשה)

ספר "קובץ יסודות וחקירות"

סיפור: יחיד ורבים

פרנסי הקהל בעיר פלונית התכנסו והחליטו לסלק את הרב מכהונתו, מאחר שאין דעתם נוחה הימנו. אמר להם הרב: על פי דין אסור לי לעזוב את כסא הרבנות בעירכם. על פי איזה דין? תמהו הפרנסים. הסביר להם הרב: אתם היחידים שאינכם רוצים בי כרב בעירכם, ואילו כל שאר הקהילות בסביבה רוצות שאהיה רב דוקא בעירכם וקיימא לן: יחיד ורבים הלכה כרבים.

ספר "חד וחלק" חלק ד'

שבת שלום!

מזל טוב ליום הולדת של בני שלמה בן מלכה נ"י

יוצא לאור לרפואה שלימה של דינה בת מרים, רפאל יהודה בן מלכה, אליהו בן מרים, שלמה בן מרים, ג'ילברט יפה בת מרים. לעילוי נשמת של ג'ינט מסעודה בת ג'ולי יעל, לעילוי נשמת שלמה בן מכה, דנאיל בן רחל, עמנואל בן אברהם.

יתעשרו, צדיקים ורשעים, שתהיה ברכה בעולם. הוא שמח בעת שהוא רואה שיש להם שפע של דגן ותירוש, פשוט מפני שהוא אוהב שליהודים יש, הוא שמח גם בשביל הרשעים, ב"ה ליהודים יש רווח, ומה שלו עצמו אין, מה זה קשור? וכי הם לוקחים ממני? יהודי יש לו רווח ב"ה!

נפש שמשון "תהלים" מאת הרב פינקוס זצ"ל

למה כשמתרבה דגן ותירוש הגויים, אני שמח

נְתַתָּה שְׂמֵחָה בְּלִבִּי מַעַת דְּגָנָם וְתִירוֹשָׁם רַבּוֹ (ד, ח)

יש לבאר על פי מה שאמרו חז"ל, שהשפעת הקב"ה לארץ היתה על ידי ישראל ומקדש. ומשם נתפשט מעט לאומות העולם, אבל לאחר החורבן שם הקב"ה את השפע לשר של האומה שאנו אצלו בגלות. ומשפיע לשר ההוא והוא משפיע לנו, ואם כן אנו שמחים בראותם את השפע שיש לאומות העולם, כי ממנו יגיע גם אלינו.

הגאון בעל "פנים יפות"

אפשר להסביר בדרך צחות: למודי ניסיון אנו, שבכל עת שיש מצב קשה בעולם, מיד מפנים אצבע מאשימה כלפי היהודים משום כך אנו נותנים שמחה בלבותינו כאשר דגנם ותירושם של אומות העולם רבו, כי כאשר אסמיהם מלאים וגדושים, הרי הם עסוקים באכילה ובשתיה ואינם פוניים להתגרות בנו, ואז "בשלום יחדו אשכבה, ואישן כי אתה ה' לבדד לבטח תושיבני."

הגאון רב יהונתן אייבשיץ

פירוש אחר אפשר לומר על פי הגמרא (מכות כד.) וכבר היה ר"ג ורבי אלעזר בן עזריה ורבי יהושע ורבי עקיבא מהלכין בדרך ושמעו קול המונה של רומי מפלטה [ברחוק] מאה ועשרים מיל והתחילו בוכין ורבי עקיבא משחק אמרו לו מפני מה אתה משחק אמר להם ואתם מפני מה אתם בוכים אמרו לו הללו כושיים שמשתחווים לעשבים ומקטרים לעבודת כוכבים יושבין בטח והשקט ואנו בית הדום רגלי אלהינו שרוף באש ולא נבכה אמר להן לכך אני מצחק ומה לעוברי רצונו כך לעושי רצונו על אחת כמה וכמה. וזו הכוונה "נְתַתָּה שְׂמֵחָה בְּלִבִּי", מתי? כאשר אנו רואה ש"דְּגָנָם וְתִירוֹשָׁם רַבּוֹ", דהיינו: שלאומות העולם יש שפע, הרבה דגן ותירוש, שכן מכך אפשר להבין כמה שכר מזומן לנו בעלמא דאתי.

כמוצא שלל רב "תהלים"

הלכה: ברכת גלידה והגביע

שאלה: מה מברכים כשאוכלים גלידה בגביע העשוי מקמח, האם שהכל ומזונות, או שהכל בלבד?

תשובה: גלידה בגביע: האוכל גלידה יחד עם הגביע, ואפילו אוכל מעט מהגביע לבסוף לבד, מברך עליהם

